

Modelowanie i symulacja zagadnień biomedycznych Projekt zaliczeniowy

Anna Kwiatkowska

Paulina Łuczkiewicz

Magdalena Żukowska

Poznań, 2015 r.

Spis treści:

- 1. Informacje wstępne
- 2. Symulacja wytrzymałościowa łącznika implantu zębowego
  - 2.1. Wstęp
  - 2.2. Geometria
  - 2.3. Materiał
  - 2.4. Warunki brzegowe
  - 2.5. Siatka
  - 2.6. Symulacja
- 3. Symulacja drgań własnych łącznika implantu zębowego pod wpływem sił zewnętrznych
  - 3.1. Wstęp
  - 3.2. Geometria
  - 3.3. Materiał
  - 3.4. Warunki brzegowe
  - 3.5. Siatka
  - 3.6. Symulacja
- 4. Symulacja przepływu ciepła przez łącznik implantu zębowego
  - 4.1. Wstęp
  - 4.2. Geometria
  - 4.3. Materiały
  - 4.4. Warunki brzegowe
  - 4.5. Siatka
  - 4.6. Symulacja

Bibliografia

1. INFORMACJE WSTĘPNE

W niniejszym projekcie wykonano analizę wytrzymałościową oraz wyznaczono częstotliwości własne i przepływ ciepła w łączniku do implantu zębowego.

Standardowa proteza dentystyczna składa się z następujących elementów:

- implant
- filar protetyczny (łącznik implantologiczny, oparcie)
- korona zęba wykonana przeważnie z materiałów ceramicznych. Stanowi widoczny element implantu, który zastępuje ząb.

Implant jest to niewielki tytanowy wkręt umieszczany na stałe w kości szczęki lub żuchwy. Tytan jest metalem doskonale tolerowanym przez organizm człowieka, co powoduje szybkie zintegrowanie się wszczepu z kością, a w procesie gojenia trwającym kilka miesięcy – zrasta się z kością na stałe. Implant stanowi naturalny, stabilny fundament, na którym można wykonać odbudowę protetyczną (koronę, most lub protezę).

Łącznik jest to rodzaj nakrętki (również wykonanej z tytanu) na implant, który umożliwia zamontowanie korony. To właśnie przez łącznik przenoszone są obciążenia działające na koronę zęba dlatego musi on być bardzo wytrzymały.

Tytan i jego stopy należą obecnie do nowoczesnych biomateriałów przeznaczonych na implanty. Dobry biomateriał metaliczny powinien się charakteryzować następującymi cechami:

- nietoksycznością

- nie powinien wywoływać odczynów alergicznych
- powinien być odporny na korozję
- powinien mieć odpowiednie właściwości mechaniczne i elektryczne
- powinien być odporny na ścieranie.

Tytan i jego stopy mają bardzo dobre właściwości chemiczne i fizyczne. Posiadają wysoką wytrzymałość na rozciąganie i zmęczenie oraz mały moduł Younga w połączeniu z małym ciężarem właściwym. Dzięki tworzeniu się warstw pasywnych tytan jest odporny na korozję i cechuje się dobrą biotolerancją. Tytan jest także odporny na działanie kwasów oraz roztworów zasadowych. Istotną właściwością tytanu jest również osteointegracja, czyli zdolność do trwałego połączenia tkanki kostnej z powierzchnią tytanowego implantu. Najszersze zastosowanie tytanu i jego stopów odnajdujemy w stomatologii. Biozgodność tytanu i jego stopów wynika z obecności naturalnej warstwy tlenków na jego powierzchni dlatego przy dokonywaniu wybory materiału, z którego ma być wykonany łącznik do symulacji zdecydowano się na tytan z warstwą tlenków.

2. SYMULACJA WYTRZYMAŁOŚCIOWA ŁĄCZNIKA IMPLANTU ZĘBOWEGO

2.1. WSTĘP

Celem symulacji jest określenie odkształceń łącznika implantu zębowego i naprężeń występujących w nim po obciążeniu siłami normalnymi i ścinającymi.

Symulację przeprowadzono na modelu 3D, obrano fizykę "Solid Mechanics" analizowaną pod kątem operacji "Stationary"(Rys. 3, 4, 5). Symulację wykonano w programie COMSOL Multiphysics® 4.4.

File Home Definitions Ge Select Space Dim 3D 2D 2D 2D Axisymmetric 2D 2 Help Cancel Done	ension
Select Physics Search Search Recently Used Feat Transfer in Solids (ht) Solid Mechanics (solid) Darcy's Law (dl) AC/DC AC/DC Chemical Species Transport Chemical	Select Studies Frequency Domain Frequency-Domain Modal Stationary Prestressed Analysis, Eigenfrequency Prestressed Analysis, Frequency Domain Stationary Mich odd Reduced Order Model Prestressed Analysis, Frequency Domain Added study: Stationary Stationary Stationary Stationary Stationary Solid Mechanics (solid)
Remove Space Dimension Study ? Help & Cancel V Done	 Physics Help X Cancel V Done

Rys. 3, 4, 5

2.2. GEOMETRIA

Geometria została wykonana w programie SolidWorks, wykorzystując opcję importuj wprowadzono model do programu Comsol 4.4 (Rys. 6).

Rys. 6

Obranie geometrii jest zadaniem trudnym ze względu na konieczność generowania na modelu siatki umożliwiającej obliczenia. We wcześniejszych symulacjach wykonywano próby na modelach bardziej złożonych, niestety problemy z geometrią (zbyt skomplikowana, za małe powierzchnie do zbudowania siatki) oraz krawędziami (pliki stl ze zbyt poszarpaną krawędzią), które generowały błędy, uniemożliwiły dalsze obliczenia.

Łącznik implantu zębowego, ze względu na stosunkowo prostą geometrię, umożliwił wygenerowanie siatki (więcej w podpunkcie 2.5 SIATKA) i przeprowadzenie dalszych symulacji.

2.3. MATERIAŁY

Dla implantu dobrano materiał: tytan o warstwie tlenków (Rys. 7). Jest to standardowy materiał stosowany w implantologii (rozdział: Informacje wstępne).

Dodany materiał posiada wartości narzucone odgórnie przez program, zawierają się one w bibliotece materiałów, w której można oczytać dane liczbowe (Rys. 8).

Podczas symulacji wytrzymałościowej uwzględnione zostaną 3 wartości spośród podanych (Rys. 9):

- gęstość (rho)
- moduł Younga (E)
- współczynnik Poissona (nu).

Rys. 7

Properties			
** Property	Expression	Unit	Property group
Relative permittivity	1	1	*
Density	4940[kg/m^3]	kg/m^3	
Thermal conductivity	7.5[W/(m*K)]	W/(m*K)	
Poisson's ratio	0.33	1	Young's modulus and Po
Young's modulus	105e9[Pa]	Pa	Young's modulus and Po
4		•	

Rys. 8

"	Property	Name	Value	Unit	Property group	
$\checkmark$	Density	rho	rho(T[1/K]	kg/m³	Basic	*
~	Young's modulus	E	E(T[1/K])[	Pa	Young's modulus and Poisso	
$\checkmark$	Poisson's ratio	nu	nu(T[1/K])	1	Young's modulus and Poisso	
	dL	dL	(dL(T[1/K]		Basic	
	Thermal conductivity	k	k(T[1/K])[	W/(m⋅K)	Basic	
	Surface emissivity	epsilon	epsilon_so	1	Basic	Ξ
	Coefficient of thermal expansion	alpha	(alpha(T[1	1/K	Basic	
	Heat capacity at constant pressure	Ср	C_solid_1(	J/(kg·K)	Basic	
	HC	HC	HC_solid	J/(mol·K)	Basic	
	mu	mu	mu(T[1/K]	Pa	Basic	
	TD	TD	TD(T[1/K]	m²/s	Basic	-
	VP	VP	VP_solid_1	Pa	Basic	-

R	/S	9
1/	y 13 •	/

2.4. WARUNKI BRZEGOWE

Po określeniu właściwości materiału można przystąpić do określania kierunku sił działających na implant. Na podstawie literatury [1, 2, 3], w której naukowcy obciążali implant siłą 100N, 144N oraz stwierdzono przypadek o sile sięgającej 300N, podjęto decyzję by przy symulacji zastosować siłę o wartości 150N (siła normalna) oraz prostopadłe do niego obciążenie boczne wynoszące 10N (siła ścinająca).

Przed rozpoczęciem obierania płaszczyzn działania sił, należało zaczepić łącznik w przestrzeni symulowanej, tak by był on obiektem nieruchomym. Taki zabieg pozwoli w dalszej symulacji uzyskać konkretne odkształcenie, możliwe do zobrazowania przez program. Wykonano to poprzez operację "Fixed Constraint". Łącznik zamocowano w dolnej części wkrętu łączącego się z częścią właściwą protezy dentystycznej (implantem), w programie jest to powierzchnia 28 (Rys. 10).

Rys. 10

Następnie przystąpiono do określania na jakie płaszczyzny działają siły. Zamieszczono je w opcji Boundary Load. Na powierzchnię 1 działa w osi Y siła osiowa o wartości 150N (ze znakiem przeciwnym ze względu na umieszczenie modelu w układzie) oraz na powierzchnie 2 i 3 w osi X siła ścinająca 10N (Rys. 11).

Równana wykorzystywane do symulacji mają następującą postać (Rys. 12):

Rys. 12

gdzie:

- ∇ operator Nabla
- σ naprężenie
- F siła objętościowa
- ϵ tensor odkształcenia
- u pole prędkości.

2.5. SIATKA

Po określeniu działających sił można przystąpić do generowania siatki wielokątów na powierzchni modelu. Zastosowano siatkę Normal, Physics-controlled mesh (Rys. 13). Siatka ta dzięki prostej geometrii łącznika, dobrze odzwierciedla kształt modelu. Niestety próby generowania siatki gęstszej (Rys. 14) bądź rzadszej (Rys. 15) prowadziły do powstawania błędów uniemożliwiających dalsze symulacje, dlatego też możliwe było wykonanie badania tylko przy siatce stworzonej pierwotnie.

Rys. 13

Rys. 15

2.6. SYMULACJA

Po określeniu wszystkich wartości i powierzchni, można rozpocząć symulację poprzez opcję "Compute". W zakładce "Study" stworzy się folder "Stress (solid)" w którym otrzymamy zobrazowane odkształcenie ("Surface") wraz z naprężeniami (Rys. 16, 17).

W wyniku symulacji zaobserwowano odkształcenie przede wszystkim w obszarze górnym łącznika, który jest miejscem łączenia implantu z koroną. Najmniejsze natomiast zaobserwowano przy łączeniu łącznika z implantem. Jest to prawidłowe zachowanie się modelu, gdyż obszar łączenia powinien być w miarę możliwości jak najstabilniejszy.

Rys. 16

Rys. 17

W celu zobrazowania naprężeń występujących w implancie przeprowadzono zmianę skali kolorystycznej w folderze "Surface" dzięki czemu pozyskano klarowny obraz naprężeń rozkładających się w całym łączniku (Rys. 18, 19). Granicę wyznacza 100 MPa, czyli wartość ok. 10% odkształcenia plastycznego tytanu. Przyjmuje się, że wartość bezpieczna to 30%, jednak na potrzeby pracy wystarczy 10%.

Rys. 18

Rys. 19

Jak można zauważyć naprężenia pojawiają się w tylnej części łącznika, co jest ściśle powiązane z kierunkiem odkształcenia implantu. Największe naprężenia pojawiają się przy nakrętce – miejscu łączenia z implantem. Jest to sytuacja alarmująca projektanta o konieczności wzmocnieniu tego obszaru w celu poprawy trwałości łączenia i usytuowania implantu. Dodatkowo naprężenia są zauważalne przy otworze co jest potwierdzeniem, że podczas nawiercania następują zmiany w materiale prowadzące do powstawania mikronaprężeń, które z kolei potęgują się podczas obciążeń. Mimo to wszystkie powyższe naprężenia są w granicy wcześniej wspomnianych 10%, czyli w okolicach 100 MPa. W odniesieniu do wartości granicy plastyczności dla tytanu stosowanego w implantologii dentystycznej (900 MPa) jest to wartość bezpieczna [4]. Naprężenia te nie wpłyną w sposób destrukcyjny na implant.

3. SYMULACJA DRGAŃ WŁASNYCH ŁĄCZNIKA IMPLANTU ZĘBOWEGO POD WPŁYWEM SIŁ ZEWNĘTRZNYCH

3.1. WSTĘP

Tak jak w przypadku wcześniejszej symulacji, przeprowadzono ją na obiekcie 3D w obszarze fizycznym "Solid Mechanics", jednak tym razem analiza będzie prowadzona pod kątem drgań własnych "Frequency Domain" (Rys. 20).

Rys. 20

3.2. GEOMETRIA

Przed rozpoczęciem importowania, zmieniono wartość "Length" na mm, co później będzie miało znaczenie przy opisywaniu modelu. Po raz kolejny zaimportowano geometrię z pliku CADowskiego i przystąpiono do dalszych badań (Rys. 21). Wprowadzono także w "Global Definitions", podfolderze "Parameters" parametry dotyczące długości, wysokości i szerokości łącznika (Rys. 22).

File V Home Definitions Gev Component Add 1 · Component - Model f(x) Function Model Definitions Gev	Physics Mesh Study Results ers Image: Comparing the second	Build Mest
Model Builder ← → ≣ • ☞ • ≣† ≣↓	 ▼ I Geometry Build All 	- ‡
 Untitled.mph (root) Global Definitions Component 1 (comp1) E Definitions Materials Solid Mechanics (solid) Linear Elastic Material 1 Free 1 Initial Values 1 Mesh 1 Study 1 Step 1: Frequency Domain Results 	 Units Scale values when changing units Length unit: <ul> mm Angular unit: Degrees Advanced Geometry representation: CAD Import Module kernel Default relative repair tolerance: 1E-6 Automatic rebuild 	•

File 🔻 Home Defini	tions Geometr	y Physics	Mesh St	udy Results		
Component Add 1 • Component • Model	Pi Parameters a= Variables • f(x) Functions • Definitions	Build All Geometr	eLink • Brow Mater	New Material Add Material rials Materials	Solid Add Mechanics - Physics Physics	Buil Mes
Model Builder		Parame	eters			* ‡
	.≣†	🔻 Parame	eters			-
 Untitled.mph (root) Global Definitions 		Name	Expression	Value	Description	
Pi Parameters		long	6 [mm]	0.0060000 m		
A i Component 1 (con	np1)	width	4 [mm]	0.0040000 m		- 11
Definitions		high	4 [mm]	0.0040000 m		
▲ A Geometry 1						
🔃 Import 1 (ir	mp1)					

Rys. 22

3.3. MATERIAŁ

Ponownie obrano na materiał tytan z warstwą tlenków, proces wyboru materiału przebiega tak samo jak we wcześniejszej symulacji. Podczas badania uwzględnione zostaną tak jak poprzednio (Rys. 23):

- gęstość (rho)
- moduł Younga (E)
- współczynnik Poissona (nu).

**	Property	Name	Value	Unit	Property group	
~	Density	rho	rho(T[1/K]	kg/m³	Basic	
~	Young's modulus	E	E(T[1/K])[	Pa	Young's modulus and Poisso	
~	Poisson's ratio	nu	nu(T[1/K])	1	Young's modulus and Poisso	
	dL	dL	(dL(T[1/K]		Basic	
	Thermal conductivity	k	k(T[1/K])[	W/(m⋅K)	Basic	
	Surface emissivity	epsilon	epsilon_so	1	Basic	Ξ
	Coefficient of thermal expansion	alpha	(alpha(T[1	1/K	Basic	
	Heat capacity at constant pressure	Ср	C_solid_1(	J/(kg⋅K)	Basic	
	HC	HC	HC_solid	J/(mol·K)	Basic	
	mu	mu	mu(T[1/K]	Pa	Basic	
	TD	TD	TD(T[1/K]	m²/s	Basic	۲
	VP	VP	VP_solid_1	Pa	Basic	,

Rys. 23

3.4. WARUNKI BRZEGOWE

W literaturze podczas zgryzu cyklicznego określono siłę na wartość 5N oraz częstotliwość na 4Hz [5]. 4Hz w przeliczeniu dają ok. 240 uderzeń na minutę, co imituje żucie podczas spożywania posiłku (Rys. 24).

4 Herc (Hz)				
Częstotliwość		Okres obrotu		
Vanoherc	4000000000	Cykle na sekundę 4		
Vikroherc	4000000	Obrotów na minutę 240		
Miliherc	4000	Uderzeń na minutę240		
Herc	4			

Wartości te posłużą do określenia warunków brzegowych na oznaczonych płaszczyznach.

Na początku oznaczono wszystkie powierzchnie jako elementy wolne mogące się swobodnie poruszać (Rys. 25) z wyjątkiem miejsca łączenia łącznika z implantem zębowym (zakładka "Free"). Obszar ten został oznaczony jako miejsce nieruchome, zaczep całego modelu (Rys. 26) – zabieg wykonano w "Fixed Constraint".

Rys. 25

Następnie przystąpiono do określania na jakie płaszczyzny ma działać siła, obrane zostały Y oraz X, na których rozmieszczono obciążenia o odpowiednim znaku (położenie modelu w układzi kartezjańskim). Całość wykonano wykorzystując zakładkę "Boundary Load" (Rys. 27).

W następnej kolejności w zadkładce "Study" wyznaczono częstotliwość 4Hz z automatycznymi ustawieniami co do przebiegu obliczeń (Rys. 28).

Rys. 27

Rys. 28

Równanie wykorzystywane do symulacji ma postać (Rys. 29):

▼ Equation
Equation form:
Study controlled 🔹
Show equation assuming:
Study 1, Frequency Domain
$-\rho\omega^2 \mathbf{u} - \nabla \cdot \boldsymbol{\sigma} = \mathbf{F}_{\mathbf{V}} \mathbf{e}^{i\phi}$

gdzie:

- ρ gęstość
- ω prędkość kątowa
- u pole prędkości
- ∇ operator Nabla
- σ naprężenie
- F siła objętościowa.

3.5. SIATKA

Po określeniu wszystkich wartości można było rozpocząć generowanie siatki. Podczas tej symulacji wykorzystano opcję tworzenia siatki wolnych czworościanów (jako, że jest to bryła pełna) o rozmiarach "Normal" (Rys. 30). Wykorzystanie takiej opcji siatki pozwoliło uniknąć błędów jakie mogą powstawać podczas nakładania jej na model.

Rys. 30

Tak przygotowany model poddano symulacji poprzez wciśnięcie opcji "Compute".

3.6. SYMULACJA

Dla częstotliwości 4 Hz stwierdzono odkształcenie łącznika pod wpływem działających sił, a także zauważono naprężenia rzędu 40 MPa w obszarze "szyjki" łącznika (Rys. 31). Naprężenia te są jednak nieznaczne w stosunku do całego obszaru implantu i występują przy codziennej pracy zębów oraz całej jamy ustnej (żucie).

W celu klarowniejszego poznania rozkładu naprężeń w tym obszarze dokonano zawężenia skali kolorystycznej do 40 MPa, w wyniku którego można zobaczyć jak dokładnie rozkładają się naprężenia w obszarze "szyjki" (Rys. 32).

Rys. 32

Dla porównania wykonano symulację dla sytuacji nie występujące przy normalnej pracy jamy ustnej, jaką jest 4000Hz. Pozwoliło to zbadać jak zachowa się implant w warunkach ekstremalnych. Na podstawie symulacji widać, że naprężenia w obszarze "szyjki" zwiększyły się, jednak jest to nieznaczna zmiana o ok. 20 MPa w stosunku do dużej zmiany częstotliwości (Rys. 33).

Rys. 33

4. SYMULACJA PRZEPŁYWU CIEPŁA PRZEZ ŁĄCZNIK IMPLANTU ZĘBOWEGO

4.1. WSTĘP

Celem poniższej symulacji jest zbadanie zmian temperatury w łączniku implantu zębowego w kontakcie z ciepłym posiłkiem. Symulacja jest wykonana w pewnym przybliżeniu, ponieważ rozpatrujemy kontakt łącznika bezpośrednio z jedzeniem, co z reguły nie ma miejsca, ponieważ na łączniku osadzana jest korona stanowiąca dodatkową izolację. Jednak zdarzają się sytuacje, że przed implantacją zęba, do dołu zębowego wprowadzane są elementy tymczasowe, także wykonane z tytanu. W związku z tym badanie tego przepływu ciepła może posłużyć lekarzowi stomatologowi oraz technikowi do stwierdzenia poziomu komfortu noszenia implantu tymczasowego oraz w przypadku poważnych zmian temperatury do zmian konstrukcyjnych implantu.

Badanie rozpoczęto poprzez wybranie symulacji 3D o fizyce przepływu ciepła "Heat Transfer" zależnego od czasu "Time Dependent" (Rys. 34, 35).

Select Physics	Select Study
 Recently Used Solid Mechanics (solid) Solid Mechanics (solid) Solid Mechanics (solid) Parcy's Law (dl) Ac/DC Macoustics Second Second Se	Search <ul> Stationary Time Dependent Custom Studies Added study: <ul> Time Dependent Custom Studies Added study: <ul> Time Dependent Added physics: Heat Transfer in Solids (ht)
G Space Dimension	Remove Study C Physics
? Help 🗙 Cancel 🗹 Done	? Help 🗙 Cancel 🗹 Done
	Rys. 34, 35

4.2. GEOMETRIA

Geometria tworzona była w dwóch etapach. Pierwszym z nich było zaimportowanie łącznika z pliku CADowskiego (Rys. 36). Kolejnym etapem było stworzenie bryły o płaszczyźnie stykającej się z łącznikiem. Wybrano walec ze względu na jego podstawy mogące przylegać równolegle do implantu. Bryła ma imitować porcję jedzenia. Tworzenie jej rozpoczyna się od wybrania opcji "Cylinder" w geometrii. W ustawieniach wprowadzono wymiary (wysokość oraz średnicę) walca, jego rozmieszczenie w układzie kartezjańskim, a także kąt pod jakim ma być ustawiony względem łącznika (wybrany doświadczalnie). Tak ustawioną bryłę budujemy za pomocą opcji "Build selected" (Rys. 37)

Import	r #
▼ Import	*
Geometry import:	
3D CAD file 🔹	
Filename:	
C:\Users\user\Dropbox\Polibuda (1)\PROJEKT COMSOL\Abutment.SLDPRT	
Browse Import Length unit:	
From COMSOL	
- Objects to import	
✓ Solids	
V Surfaces	Ξ
Curves and points	

Ostatnim etapem pracy nad geometrią było połączenie elementów ze sobą. Operacja ta umożliwiła przechodzenie ciepła z porcji jedzenia na łącznik zębowy. W innym przypadku ciepło nie przechodziłoby między elementami. Łączenie wykonano poprzez operację Boole'owską– "Union" (Rys. 38). Zatwierdzono ją przyciskiem "Build All Objects".

Model Builder	Union Build Selected Build All Objects	~ ‡
 corobiezle2.mph (root) Global Definitions Component 1 (comp1) Definitions Geometry 1 Import 1 (imp1) Cylinder 1 (cyl1) Union 1 (uni1) Form Union (fin) Materials Titanium [solid, oxidized] (make the second seco	 ▼ Union Input objects: <ul> imp1 cyll Active Keep input objects ✓ Keep interior boundaries 	+ @ @
Heat Transfer in Solids 1 Thermal Insulation 1 Initial Values 1	Relative repair tolerance: 1E-6 • Selections of Resulting Entities	
▲ Mesh 1 ▲ ∽S Study 1 M Sten 1. Time Dependent	Contribute to: None	2W

Rys. 38

4.3. MATERIAŁY

W przypadku tej symulacji konieczne było obranie dwóch materiałów do badania. Tak jak w przypadku poprzednich symulacji łącznikowi implantu przypisano tytan o warstwie tlenków, natomiast w przypadku walca imitującego porcję jedzenia zastosowany materiał to woda. Jest to znaczne przybliżenie ze względu na to, że w skład jedzenia wchodzi dużo związków organicznych oraz enzymów trawiennych, niemniej jednak znacznym odsetkiem składu jest woda. W związku z tym przyjęto ją jako materiał główny. Walec można także rozpatrzyć jako porcję wody jako takiej (picie napojów), jednak w tej pracy podjęty został temat jedzenia (Rys. 39).

Model Builder	- ‡	M	aterials	
		•	Material Overview	
Global Definitions		Þ	Material	Selection
Component 1 (comp1)			Titanium [solid, oxidized] (mat1)	Domains 2–3
▷			Water, liquid (mat2)	Domain 1
▲ X Geometry 1				
Import 1 (imp1)				
Cylinder 1 (cyl1)				
Union 1 (uni1)				
🔁 Form Union (fin)				
Materials				
Titanium [solid,oxidized] (	m			
Water, liquid (mat2)				
· · · · ·				

Rys. 39

Podczas symulacji przepływu ciepła uwzględniane są następujące trzy wartości (Rys. 40):

- Pojemność cieplna (Cp)
- Gęstość (rho)
- Przewodność cieplna (k).

 Material Contents 							
**	Property	Name	Value	Unit	Property group		
$\checkmark$	Heat capacity at constant pres	Ср	Cp(T[1/K	J/(kg∙K)	Basic		
$\checkmark$	Density	rho	rho(T[1/	kg/m³	Basic		
$\checkmark$	Thermal conductivity	k	k(T[1/K])	W/(m⋅K)	Basic		
	Dynamic viscosity	mu	eta(T[1/	Pa·s	Basic		
	Ratio of specific heats	gamma	1.0	1	Basic		
	Electrical conductivity	sigma	5.5e-6[S/	S/m	Basic		
	Speed of sound	c	cs(T[1/K]	m/s	Basic		

Rys. 40

4.4. WARUNKI BRZEGOWE

Podczas symulacji badana jest zmiana temperatury implantu pod wpływem przyłożenia innej, wyższej temperatury. W związku z tym na podstawie literatury [6] wyznaczono dla porcji jedzenia temperaturę o wysokości 63 ^oC, co w przeliczeniu daje 336 K. Temperaturę implantu przyjęto na 36 ^oC (309 K), czyli temperaturę otoczenia (tkanek).

Temperatury określono w zakładce "Heat Transfer In Solids" przy pomocy opcji "Initial Values", poszczególne temperatury przypisano wybranym powierzchniom, odpowiednio łącznikowi i porcji jedzenia (Rys. 41, 42).

Ostatnim etapem jest ustawnie w zakładce "Study: Time Dependent" czasu w jakim wykonywany jest pomiar oraz co ile zbierane są próbki. Czasu ustalono na 3 sekundy, a zbieranie próbek na 0.1 sek (Rys. 43). Jest on stosunkowo krótki, jednakże zakładamy, że jest to średni czas kontaktu jedzenia z zębem.

Model Builder	- ‡	Time Dependent			
← → ≣ ▼ * * 111 111		✓ Study Settings			
 Corobiezle2.mph (root) Global Definitions Component 1 (comp1) Study 1 Step 1: Time Dependent Solver Configurations Results Data Sets Data Sets Derived Values Tables Temperature (ht) Solverrations (ht) Export Reports 		Time unit: s Times: range(0,0.1,3) s Relative tolerance: 0.01 Results While Solving Physics and Variables Selection Modify physics tree and variables for study step Physics Sc Discretization Heat Transfer in Solids (ht) Physics settings Image: Content of the setting			

Rys. 43

Równanie wykorzystywane do symulacji zależnej od czasu ma postać (Rys. 44):

• Equation

$$\frac{\rho C_{\mathbf{p}} \frac{\partial T}{\partial t}}{\rho C_{\mathbf{p}} \mathbf{u}} + \rho C_{\mathbf{p}} \mathbf{u} \cdot \nabla T = \nabla \cdot (k \nabla T) + Q$$

Rys. 44

gdzie:

- ρ gęstość
- C_p pojemność cieplna

T - temperatura

- t czas
- u pole prędkości
- ∇ operator Nabla
- k tensor przewodności cieplnej
- Q źródło ciepła.

4.5. SIATKA

Ostatnim etapem, tak jak w przypadku wcześniejszych symulacji, było wygenerowanie siatki. Podczas tej symulacji zastosowano siatkę "Physics-control mesh" o rozmiarze "Normal" (Rys. 45). Zbudowanie siatki zatwierdzono przyciskiem "Build All". Tak przygotowany model rozpoczęto symulować poprzez wciśnięcie przycisku "Compute".

4.6. SYMULACJA

W celu porównania rozchodzenia się ciepła, zebrano zdjęcia modeli z rozpoczęcia symulacji (0.1 s) oraz z każdej kolejnej pełnej sekundy (1, 2, 3 s). Czasy wybierano w zakładce "Time", a każdy kolejny model wyświetlano przy użyciu przycisku "Plot".

Na podstawie symulacji można stwierdzić, że w momencie kontaktu "chłodnego" łącznika z ciepłym jedzeniem następuje podwójna reakcja. Z jednej strony jedzenie się w miejscu styku ochładza, co widać już w momencie rozpoczęcia symulacji, i potęguje się w kolejnych sekundach. Z drugiej strony natomiast widzimy nagrzewanie się implantu, w pierwszych sekundach symulacji nagrzewa się o kilka K miejsce styku (Rys. 46), a w kolejnych temperatura wzrasta i wchodzi w głąb łącznika (Rys. 47, 48). Jednak największa kumulacja zmiany temperatury jest w obszarze "wyciętym" (górna część łącznika), niżej jego temperatura zmienia się nieznacznie od początkowej – ok. 2 K (Rys. 49). Tak małą zmiana temperatury w miejscu styku łączenia z implantem jest ważna ze względu zna zmiany wymiarowe pod wpływem temperatury. W przypadku szczytu łącznika temperatura w przeliczeniu osiąga ok. 47 ^oC, jednak trzeba wziąć pod uwagę fakt, że symulacja jest przeprowadzana bez korony, w związku z czym pomijana jest pewna forma izolacji. Uzyskane wyniki można uznać za słuszne i bezpieczne dla pacjenta, a także nie powodujące dyskomfortu podczas jedzenia.

Równocześnie wraz z upływem czasu można zauważyć zwiększanie się obszaru "ochłodzonego" jedzenia (Rys. 46-49).

Rys. 46

Rys.47

Rys. 48

Rys. 49

Bibliografia:

[1] https://www.youtube.com/watch?v=MKLWzD0PiIc, dostęp: 06.2015 r.

[2] Canan A., Suat Y.: Biomechanical 3-Dimensional finie element. Analysys of obturator Protheses Retained with Zygomatic and dental implants In maxillary defects. Medical Scence, Monitor, 25.02.2015.

[3] Nobuhiro Y., Yoshiki N., Masaru A.: *Effect of attachment type on load distribution to implant abutements and the residua ridge In mandibular implant-supported overdentures.* Journal of dental biomechanics, Volume 6, 2015.

[4] Materiały biomedyczne, Politechnika Łódzka, Wydział Mechaniczny, Instytut Inżynierii
 Materiałowej, Łódź 2010

[5] W. Michalski, A. Kociubiński, M. Duk, T. Zyska, *Przyrząd do elektronicznego pomiaru siły zgryzu własnej konstrukcji*, PROTET. STOMATOL., 2011, LXI, 1, 37-42

[6] http://bemary-gastronomiczne.blogspot.com/2012/11/temperatura-idealna.html, dostęp: 06.2015 r.